

наявних і нових знань, формування власної «схеми» мислення; 3) формування інтересу до певного питання та розуміння мети його вивчення.

Другий етап – усвідомлення – засвоєння змісту. Головним завданням етапу є підтримка зацікавленості, сформованої на першому етапі, стимулювання студентів і відстеження засвоєння нових знань. На цьому етапі проходить безпосереднє ознайомлення студента з новою інформацією через прослуховування лекцій, опрацювання тексту, перегляду фільму, виконання експерименту тощо. Викладач стимулює діяльність студентів, заохочує такі мисленнєві операції як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація.

Третій етап – осмислення (рефлексія). На даному етапі відбувається осмислення студентами нового матеріалу, адаптація нових понять у власній системі знань, зміна вже засвоєного уявлення та реструктуризація сформованих зв'язків, що «готує» місце для нової інформації. На цьому етапі розв'язується два важливих завдання: 1) спонукання студентів висловлювати своїми словами нову інформацію, бо знання краще запам'ятовуються, якщо формується у власному контексті; 2) сприяння обміну ідеями між студентами. У результаті цього збагачується словниковий запас і активізується здібність до самоствердження майбутнього фахівця [3, с. 193].

Предметом обговорення на дебатах в процесі вивчення майбутніми вчителями географії професійно-орієнтованих дисциплін можуть бути проблеми, які хвилюють людство, і які, безумовно, потрібно буде вирішувати наступним поколінням. Це: збалансований розвиток соціальної, економічної та екологічної сфер співіснування людини і природи; ноосфера як нове геологічне явище на планеті; сталий розвиток окремої країни й держав світу в цілому та ін.

Таким чином, застосування в освітньому процесі вищої школи дебатів, як методу розвитку критичного мислення студентів, дозволяє підвищити показники сформованості професійної компетентності майбутніх учителів та активізувати пізнавальну діяльність учнів, підвищити стимулюючо-мотиваційну складову навчального процесу як у загальноосвітній, так і у вищій школі.

Список використаних джерел

1. Любивий В. А. Освітня технологія «дебати» як спосіб розвитку критичного мислення в контексті поширення європейських цінностей. *Європейські студії в Україні: здобутки, виклики та перспективи*: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції, Терен, 2017. С. 198–202.
2. Яворська В. В. Структурно-функціональна модель підготовки майбутніх вчителів географії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія «Теорія і практика навчання і виховання». 2019. Вип. 31. С. 167–173.
3. Ягоднікова В. В. Застосування технологій розвитку критичного мислення в процесі професійної підготовки фахівців. *Вісник післядипломної освіти*. 2009. Вип. 11 (1). С. 190–196.

Богдан КУЧМА

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ФРАНЦІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

В епоху стрімкого розвитку цифрових технологій, розширення глобального інформаційного простору і появи всесвітньої мережі Internet широкого розповсюдження на всіх рівнях здобуття освіти отримала дистанційна освіта. На початку XXI століття у прогресивних країнах світу виникають перші спроби онлайн-викладання: з'являються

дискусійні клуби, потокове мультимедіа, асинхронні середовища, чати в режимі реального часу, миттєві повідомлення, а також соціальні мережі та багато інших інтерактивних засобів, відомих під назвою Web 2.0.

Дистанційна освіта на початку свого становлення традиційно включала курси, що викладалися за допомогою використання електронної пошти, DVD, телефону або телебачення – це була нова форма навчання, яка не передбачала традиційної організації навчального процесу в аудиторіях, де студенти й викладач повинні знаходитися в одному місці в один час.

Сучасне дистанційне навчання в реаліях коронакризи здійснюється на основі високого рівня науково-технічного розвитку цифрових інформаційно-комунікаційних технологій, які беруть на себе частину інтелектуальної праці викладача і сприяють оптимізації процесу навчання у вищій школі.

Кожна країна світу має власний науково-технічний потенціал організації і здійснення дистанційної освіти в залежності від соціально-економічних умов розвитку, політичної кон'юнктури, можливостей фінансування сучасних освітніх програм, особливостей функціонування вищих навчальних закладів.

Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи і відбувався повільно, оскільки не був сприйнятий більшістю викладачів вищої школи як один з альтернативних видів навчання, яке може існувати одночасно з традиційним.

Тому важливість вивчення історії розвитку дистанційної освіти у світовому контексті, зокрема історії французької практики дистанційного навчання у вищій школі, пояснюється потребою якісного реформування вітчизняної вищої освіти та переймання ефективних закордонних практик здобуття професійної освіти з метою запобігання зниження якості професійної підготовки фахівців у час нагальної необхідності введення змішаної форми навчання студентської молоді.

Аналіз наукових джерел показує, що над даною тематикою з вітчизняних дослідників працюють В. Биков, В. Вишнівський, Н. Войтович, В. Дронь, В. Кухаренко, А. Найдюнова, В. Плющ, Ю. Равлів, В. Степанов, Б. Шуневич та ін. Серед французьких дослідників слід назвати М. Барб'є, Ж. Вот'є, Ф. Демез'єр, Ж.-П. Жарус, Ф. Кривель, Ж. Сансеві, Ф. Фенуй, А.-Л. Фуше.

Мета нашого наукового дослідження полягає в аналізі особливостей становлення і розвитку дистанційної освіти у вищій школі Франції, оскільки саме в Сорбоні 1998 року був прийнятий акт про створення єдиного європейського простору в галузі вищої освіти, і тим самим був покладений початок процесу європейської освітньої інтеграції.

Аналіз наукових публікацій показує, що першими закладами з можливістю ведення дистанційного навчання стали школа Cours Hattemer, заснована 1885 р., яка переважно виховувала синів дипломатів, та що більш важливо, університет École Spéciale des Travaux Publics. У 1898 році Леон Ейроль запустив вищу технічну школу, організував вечірні та заочні курси для підготовки до олімпіад з управління громадськими роботами, перш ніж розпочати програму денної вищої технічної підготовки в 1901 році.

Того року Спеціальна школа громадських робіт (ESTP) об'єднала близько двадцяти викладачів, які були переважно геодезистами та інженерами. Заклад мав близько шістдесяти студентів і близько 2000 кореспондентів або слухачів у вечірніх класах. Робота закладу почалася з відкриття школи прикладних програм у передмісті, в Аркуей-Кашан, яка за кілька років відкрила численні приміщення, майстерні та лабораторії, які мали колекції матеріалів та інструментів. Вищі технічні курси, які тривали протягом двох-трьох років, швидко структурувалися: секцію громадських робіт було вперше відкрито в 1906 році, механіка та електрика у 1908 році, навчальна – у 1909 році, топографія в 1910 році [1].

Відчуваючи подих війни у 1939 році був заснований Centre national d'enseignement à distance (Національний центр дистанційного навчання). CNED вів навчальні програми по радіомовленню в період війни/відбудови, та для населення у віддалених гірських районах. З 1952 року на телебаченні і зараз CNED пропонує кілька освітніх курсів, від дитячого садка до університету, а також підготовку до конкурсних наборів персоналу на державну службу, навчання в різних галузях. У його розпорядженні 8 університетів Франції: у Греноблі, Ліллі, Ліоні, Пуатьє, Ренні, Руані, Тулузі та Ванві [1].

З кінця 80-тих бізнес Західних країн зацікавився можливостями дистанційного навчання, з того часу й до тепер виникло чимало ресурсних центрів та програм, метою яких стало підвищення рівня освіти у працівників компаній та для підготовки майбутніх працівників цих-таки компаній.

У Франції можна навести в приклад компанії RENAULT, яка має принаймні один ресурсний центр на кожній промисловій ділянці, і проводить близько 15% навчання за допомогою цієї системи. Також можна згадати банки групи CIC або Banques Populaires, такі як група AXA, EDF, Gaz de France, або навіть малі будівельні компанії, конфедерація яких розробила «мобільні ресурсні центри».

Французькі університети з ресурсним центром тепер об'єднані в університетську мережу центрів самонавчання (RUCA), створені в 1987 році. Espace Alpha в університеті Бордо, один з ініціаторів мережі, має майже сотню мультимедійних робочих станцій.

У Франції з'явилися перші «локалізовані постійні навчальні простори, які персоналізовано та гнучко працюють з потреби в особистому та професійному навчанні» в регіоні Рона-Альпи в 1982 р. за підтримки обласної делегації з професійного навчання та академічної делегації на продовження освіти в академіях Ліона та Гренобля. Ці перші «місця ресурсів», після оцінки їх функціонування, через три роки народять систему «Персоналізовані педагогічні майстерні» (АПП), мережа яких потім поступово вибудовувалася на основі національної специфікації, що впливають із цього першого досвіду. Тепер мережа включає 460 додатків, які представляють зі своїми філіями близько 800 ресурсних центрів для індивідуального навчання у Франції [2].

У 2006 році створюється перша національна комерційна школа дистанційного навчання – École de Commerce en Ligne (ENACO). Вона знаходиться під наглядом Міністерства національної освіти, тому навчальні програми відповідають державним програмам і відбувається контроль за кваліфікаційним рівнем викладачів. Ця школа об'єднує близько 3000 студентів з Франції і французьких колоній. Школа надає повну освіту починаючи з найнижчого рівня «сертифікату професійної кваліфікації» і до рівня бакалавра+5, та магістра. Прийом до навчального закладу здійснюється через Інтернет. 25 працівників працюють повний робочий день, це викладачі, інженери, спеціалісти з мультимедійних засобів навчання [3].

Педагогічний склад ENACO складається з редакторів занять, тьюторів, консультантів та відповідального за набір учнів. Усі викладачі мають високий освітній рівень, досвід і стаж у дистанційному викладанні свого предмета. Усі учасники навчального процесу співпрацюють щоденно для забезпечення студентів досконалими знаннями, які постійно оновлюються. Після реєстрації на навчання у школі, студентам надсилаються матеріали у друкованому варіанті. Разом з інформацією вони отримують завдання та вправи, які можуть опрацювати через інтернет і отримати перевірені домашні завдання від викладача, відеоматеріали та консультації викладача по телефону. Студенти постійно знаходяться під контролем викладача і можуть звернутися до нього за поясненням.

Також ENACO проводить підготовку до іспиту з англійської мови – TOEIC (The Test of English for International Communication). Тест TOEIC вперше був запроваджений в 1979 у США, та зарекомендував себе як стандарт ефективності у володінні англійською

мовою і визнаний на міжнародному рівні. Кожного року таким тестом оцінюється володіння діловою англійською мовою багатьох мільйонів людей у світі [3].

Школа ENACO проводить підготовку до тесту TOEIC протягом 25 занять, під час яких студенти у дистанційному режимі отримують знання з граматики, лексики, навички усного та письмового мовлення, за допомогою відео та аудіоматеріалів, ситуативного мовлення, блоків типових для тесту запитань.

Викладачі школи знайомлять студентів з британським та американським варіантами мови. Педагоги школи та інженери з розробки нових методів навчання запропонували свій спосіб вивчення іноземної мови, використовуючи айфони – «My English Pocket». Цей метод базується на чіткій та ефективній концепції навчання: отримувати знання невеликими блоками, але кожного дня. Щодня особа, яка навчається, отримує навчальний модуль, який можна опрацювати, використовуючи свій вільний час. Такий метод був спеціально розроблений і запатентований ENACO з метою зміцнення прагнення до прогресу у вивченні мови.

Таким чином, окремі аспекти історії розвитку дистанційної освіти у Франції свідчать про важливість цієї форми навчання у вищій школі країни з метою забезпечення високого рівня підготовки нових спеціалізованих кадрів за рахунок швидкого та легкого навчання на різних онлайн платформах.

Список використаних джерел

1. Blandin V. Formation ouverte et à distance. Paris: Centre Inffo, 2004. № 189. P. 69–71.
2. Огієнко О. І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. Київ : НАПН України. 2012. 75 с.
3. Попко І. Розвиток професійного дистанційного навчання у Франції. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2012. Вип. 28. С. 46–48.

Катерина СЕМИСАЛ

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

На сьогодні одним з актуальних питань людства в часи пандемії залишається питання організації та проведення дистанційного навчання у всіх навчальних закладах. Процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій відбувався протягом останніх двох десятиліть, але найбільшим проривом у цьому стали події листопада 2019 – березня 2020, що тривають і до сьогодні. Як результат, такі кардинальні зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві, зумовлюють певну еволюцію освітніх технологій, сприяють активному впровадженню дистанційної освіти як одного з напрямків реформування й розвитку освітньої системи як в Україні, так у всьому світі.

Слід зазначити, що дистанційне навчання – це цілеспрямований інтерактивний процес взаємодії викладача та здобувача вищої освіти, що ґрунтується на використанні сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, які дозволяють здійснювати навчання на відстані, а отже надає можливість отримувати освіту у процесі виробничої діяльності, за місцем проживання; можливість організації процесу самоосвіти; планування та здійснення індивідуальної освітньої траєкторії залежно від власних можливостей і потреб. При цьому розширюється коло людей, яким доступні всі види освітніх ресурсів поза віковими, соціальними обмеженнями, станом здоров'я та підвищується соціальна та професійна мобільність населення [1, с. 70].